

NA A-FESTIVALU U ŠANGAJU u svibnju 2004. gdje je prikazana 'Družba Isusova'

Završio sam scenarij za svoj novi film o šegrtu Hlapiću po knjizi Ivane Brlić-Mažuranić i s njim ću zaokružiti filmsku trilogiju o slobodi čovjeka u instituciji, koju sam tematizirao u filmovima 'Nitko se neće smijati' po noveli Milana Kundera i 'Družba Isusova', kaže Silvije Petranović (45), hrvatski redatelj, producent i slikar, te autor brojnih dokumentaraca o Bliskom istoku, slikarima i ratnim sudbinama, čiji je prvi igrani film "Družba Isusova", kostimirana povijesna priča temeljena na motivima romana češkog romanopisca Jirija Šotole, postigao uspjeh na filmskim festivalima u Šangaju i Sarajevu. Taj visoko estetski film izazvao je kontroverze u crkvenim krugovima, a njegovo pojavljivanje na filmskim festivalima popraćeno je polemikama i zanimljivim financijskim kuriozitetom. Naime, bio je jedini film prikazan na ovogodišnjem Pulskom festivalu kojem Ministarstvo kulture, unatoč potpisanoj ugovoru, još nije isplatilo zadnju ratu u iznosu od 600 tisuća kuna, a nije "sjela" ni u kolovozu.

Film kritizira ono što je loše i afirmira ono što je dobro

Osim toga, Ministarstvo kulture nije htjelo potpomoći gostovanje tog filma na šangajskom A-festivalu, jednom od 11 u svijetu, s obrazloženjem da nije A-festival. Tu je tvrdnju iznijelo Kulturno vijeće za film, a potpisao ju je Srećko Šestan, ministar za film i kazalište, te su tako pokazali da vrlo slabo poznaju filmsku situaciju u svijetu. Tada je Petranović zatražio da se odluka Ministarstva preispita te je priložio vjerodostojnu dokumentaciju i

Razgovor s redateljem filma 'Družba Isusova', **zapaženo prikazanog na jednom od 11 filmskih A-festivala** u Šangaju, o njegovoj karijeri, poznanstvima s Milanom Kunderom, Jirijem Šotolom i Djivanom Gasparjanom te slikarstvu kojim se također bavi

sada o njoj ponovo raspravlja Vijeće za film, kojim predsjeda profesor Ante Peterlić. Film "Družba Isusova" na sarajevskom filmskom festivalu nominiran je u sve četiri kategorije - za Grand prix, najbolji film i za najbolju mušku i žensku ulogu. Odjek je bio izvanredan, puno bolji nego u Hrvatskoj, a film je dobio, kaže, i odličnu kritiku Rona Hollowaya, poznatog kao gurua istočnoeuropskog filma.

NACIONAL: Koja je osnovna ideja filma?

romana. Otišao sam u Prag, sjećam se, bili su Svisveti, i našao sam se s Jirijem Šotolom u kavani "Slavija". On je već tada bio jako bolestan, nakon tri godine je preminuo. Kad je pročitao scenarij, pružio mi je ruku preko stola i rekao mi: "Čestitam vam!" Tu sam čestitku shvatio kao testament, kao obavezu da snimim film.

NACIONAL: Zašto ste tako dugo čekali sa snimanjem filma?

- Taj scenarij pokušao sam plasirati već u bivšoj Jugoslaviji, ali nije išlo.

ren sam da sam ga napravio upravo onda kad sam bio zreo za taj projekt.

NACIONAL: Film je ocijenjen kontroverznim, a kritika je bila podijeljena. Jeste li očekivali takve oprečne reakcije?

- Svakako. Bio bih jako nesretan da u Hrvatskoj svi vole moj film. To bi značilo da nešto nije u redu s njim, ali ni sa mnom. Takve oprečne reakcije vesele me i uvjeravaju da sam uspio. Tema potiče na razmišljanje i aktualna je i u 21. stoljeću. Film kritizira ono što je loše, a afirmira ono što je dobro i u tome je njegova vrijednost. U filmu se vjerojatno neki prepoznaju. Htio sam da odnos patera Hada i grofice Marije prekorači filmsko platno i da osvoji srca gledatelja. Htio sam da se ljudi zapitaju o odnosu pojedinca i institucije, o pitanju slobode, ali i o drugim varijacijama koje im film pruža.

Kineska kinematografija osvaja cijeli svijet

NACIONAL: Kako ste se osjećali kada ste čuli da će film biti prikazan u lipnju na A-festivalu u Šangaju kao prvi hrvatski film u službenoj konkurenciji?

- Kad sam saznao da je film uvršten na šangajski festival, bio sam jako sretan jer volim kineski film. Naime, na Akademiji dramske umjetnosti diplomirao sam kod Kreše Golika s temom hongkonškog kung-fu filma, koji mi u ono vrijeme nije bio toliko dostupan kao danas. Usto, prakticiram tai-chi, koji sam naučio od Ling Bing Sena, a koji je studirao u Zagrebu i vodio razmjene studenata između Kine i Jugoslavije. Znači, moja je veza sa Šangajem puno dublja, a pokazuje se kroz film, umjetnost i bori-lacke vještine. Čak sam sada u Šangaju pokušavao pronaći dobar tai-chi mač, no nisam imao dovoljno vremena jer smo bili jako okupirani fil-

SILVIJE PETRANOVIĆ

Biografija

ROĐEN 1959. U NOVOJ GRADIŠKI

■ **1982.** multimedijski projekti s rock grupom Sexa

■ **1984.** TV drama "Protest" po noveli Vaclava Havela

■ **1985.** diplomirao filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu s TV filmom "Nitko se neće smijati" po Milanu Kunderi, koji je dobio nagradu 7 sekretara SKOJ-a te je prikazan na festivalu u Münchenu

■ **1988.** osnovao prvu kabelsku televiziju u jugozapadnoj Europi Dugave plus te tvrtku "Maydi film & video"

■ **1991.-2002.** snima dokumentarne filmove o Bliskom istoku, slikarima i ratnim sudbinama branitelja

■ **1999.** izložba slika u galeriji "Forum" pod pseudonimom Bartch

■ **2002.** kao producent filma "Serafin, svjetioničarev sin" Vicka Ruica sudjelovao na festivalima u Montrealu, Kairu, Istanbulu, Moskvi i drugim

■ **2004.** s filmom "Družba Isusova" sudjelovao na festivalima u Šangaju, Puli i Sarajevu

DIPLOMIRAO JE NA KUNG-FU filmu, a bavi se i tai-chijem

- Film govori o sudbini pojedinca i mogućnosti da ostvari slobodu u institucionaliziranom sustavu. Kad sam 1985. pročitao Šotolin roman o ocu Hadu i mladoj grofici Mariji iz 17. stoljeća, odmah me osvojila ta jaka, univerzalna tema, koja se temelji na istinitom događaju. Napisao sam scenarij, u kojem nisam robovao literaturi, jer sam se uvijek smatrao umjetnikom i autorom koji ima vlastite vizije, poglede i stavove. Zapravo, u scenarij sam uključio samo dio Šotolina

Problem je vjerojatno bio u temi o Katoličkoj crkvi i slobodi, te alegoriji na komunizam, teme koje su tada bile kontroverzne. Osim toga, ta divna kostimirana priča iz 17. stoljeća zahtijevala je za realizaciju velik novac. Scenarij sam 2000. izvukao iz ladice, ponovo ga pročitao, zaključio da ima modernu strukturu i poslao ga na natječaj Ministarstva kulture, koje ga je konačno odobrilo. Ne žalim se što je film čekao u ladici 15 godina. Mislim da je time puno dobio, zapravo, uvje-

SILVIJE PETRANOVIĆ pred svojom slikom. Pod umjetničkim pseudonimom Bartch uskoro će imati novu izložbu na kojoj će predstaviti ulja iz ciklusa 'Genealogija'

"Kvalitetnim filmovima publiku ćemo vratiti u kina. Publika nije glupa i ne valja je podcjenjivati"

VEČERNA PROJEKCIJA 'DRUŽBE ISUSOVE' U SARAJEVU BILA JE RASPRODANA

Silvije Petranović

HRVATSKI REDATELJ FILMOVA SNIMLJENIH PO ČEŠKIM KLASICIMA

mom. Danas je kineska kinematografija sa svojim filmovima plašta i mača, primjerice "Tigar i zmaj" te "Heroj", osvojila cijeli svijet, a ja sam oduševljen takvim filmovima već godinama. I danas me impresioniraju kineski redatelji iz pete generacije kao što je Zhang Yimou.

Suradnja s glazbenikom Djivanom Gasparjanom

NACIONAL: Kako je film prihvaćen na festivalu u Šangaju?

- Festival se održavao u Šangaj Art Centru, velikom multiplexu od 11 kina, a u golemom foajeu nalazile su se najave za sve filmove. Uz najavu našeg i korejskog filma bili su stavljani neki kineski znakovi. Objasnili su nam da to znači "Prodano" i da su se ulaznice za četiri projekcije "Družbe Isusove" rasprodale već u pretprodaji. Znači, film je vidjelo oko šest tisuća ljudi. Za to je zaslužan i vlasnik festivala, ugledna medijska kuća koja ima deset radijskih i 11 TV stanica, te najveći šangajski filmski studio, koji proizvodi 12 filmova godišnje, jer su napravili sjajnu reklamnu kampanju. To mi je bila velika satisfakcija: došao sam u Aziju, u zemlju druckije kulture, s europskom temom, koja se bavi Katoličkom crkvom, ali bez obzira na to ljudi su je razumjeli, a film prihvatili.

NACIONAL: Dosad ste napravili tri filma prema predlošku romana čeških autora - **Valava Havela, Milana Kundere i Jirija Šotole. Je li vas u njihovoj literaturi najviše privukla politička konotacija?**

- Ne, nego umjetnost - ideje, način izražavanja, priča, kontekst. Havel je kao disident sjedio u zatvoru kada se 1984. njegova jednočinka "Protest" u režiji Radovana Marčića igrala u Teatru &td. I taj se komad također bavi pitanjem slobode pojedinca i odlučio sam ga napraviti kao svoj TV diplomski rad. Milan Kundera, koji je

tada kao češki disident živio u Parizu, ustupio mi je prava za snimanje TV filma po svojoj noveli "Nitko se neće smijati" iz knjige "Smiješne ljubavi". To je bilo nevjerojatno jer je Kundera samo tri puta dopustio snimanje filmova po svojim djelima. Film sam snimio 1985., postigao je velik uspjeh, a ja sam dobio nagradu 7 sekretara SKOJ-a. Mislim da moja ljubav prema češkim piscima proizlazi iz mog srednjoeuropskog duhovnog i genetskog naslijeđa. Oduvijek me je najviše svrbjela jaka umjetnička vizura pisca. Mislim da se ne može polaziti od politike niti razmišljati pamfletistički.

NACIONAL: Kako ste uspjeli za film angažirati poznatog svjetskog glazbenika Djivana Gasparjana, podrijetlom iz Armenije?

- Upoznali smo se prošle godine u Zagrebu kada je imao koncert na festivalu Nebo i odmah smo se dobro razumjeli. Volim njegovu muziku, ona ima apsolutni sluh, on je genij. Htio sam da njegova muzika bude podloga u mom filmu i zato sam ga namjeravao posjetiti u Armeniji i otkupiti neke starije skladbe ili dvije teme s njegova zadnjeg CD-a. No tada mi je supruga Maydi rekla da on stiže u Zagreb. Kad je pogledao moj film, sam mi je predložio da će skladati muziku. Napravio je muziku sa šest duduka, što inače ne radi, a usto je angažirao najvećeg kamančista Armenije Hrachika Mouradyana, koji je također interpretirao jednu temu. Kamanča je stari instrument, nalik guslama, čija je prednja strana napravljena od riblje kože, a daje elegičan, nostalgican zvuk. I ta se divna glazba odlično uklopila u hrvatski, odnosno europski film.

'Kao slikar se rodiš, slikar se ne postaje'

NACIONAL: Bavite se slikarstvom, a svoje projekte potpisujete umjetničkim imenom Bartch. Je li

LJUBAV PREMA ČEŠKOJ KNJIZEVNOSTI

S LEONOM PARAMINSKI kao groficom Marijom tijekom snimanja filma

U DRUŠTVU JOHNNA MALKOVICHA i Mikea Leighja, predsjednika žirija, na festivalu u Sarajevu

S JIRIJEM ŠOTOLOM 1985. u Pragu, koji mu je čestitao na scenariju

S DJIVANOM GASPARJANOM koji je skladao muziku

vam otac, koji je također slikar, davao podršku?

- Kad sam se kao 17-godišnjak počeo baviti slikarstvom, on mi je rekao nešto vrlo pametno: "Ne trebaš upisivati Likovnu akademiju, jer se kao slikar rodiš, slikar se ne postaje." Zato sam upisao Akademiju dramske umjetnosti jer je za film potreban tehnološki zanat. Nemojte me krivo shvatiti, Likovna je akademija itekako važna, ali za moju postmodernističku slikarsku vokaciju u kojoj dirujem neoekspresionizam i neona-

drealizam nije bila nužna. Evo, upravo završavam radove za novu izložbu koja će se zvati "Genealogija". Izložit ću velika ulja na platnu veličine 2,50 prema 1,60 metara, a tematski ću se nadovezati na svoj genetski, europski logotip. Primjerice, bavio sam se košer daskom za mesom, ali i daskom smrti, zatim pričom o požaru u kojem je izgorela jedna tvornica šibica, sirkama, u malom mjestu u Bohemiji u kojoj su radili moji davni preci. Nakon tog požara oni su se doselili u Prvču, malo selo pokraj Nove Gradiške gdje sam i ja rođen.

NACIONAL: Zašto slikate pod pseudonimom Bartch?

- To je jedno od više prezimena mojih predaka iz sudetske ili malopolske oblasti, ali samo fonetski odgovara originalu. Primjerice, u Poljskoj se pisalo kao Barcz, zapravo, kako se obitelj selila od Ukrajine, Poljske, Češke do Hrvatske, tako se mijenjalo i prezime. A budući da mi je i otac slikar, izveo sam taj pseudonim kao svoj alter ego jer sam se želio distancirati od njega, ali i od svog redateljskog posla. Bartch je strogo kontroli-

S KĆERI MAŠOM koja je za ulogu u filmu dobila dobre kritike u Sarajevu

U SARAJEVU sa suprugom Maydi, izvršnom direktoricom filma, kćerima i Tončijem Vladislavićem

Novi film

Kontroverzna tema

NACIONAL: Kada namjeravate snimiti novi film "Šegrt Hlapić" po knjizi Ivane Brlić-Mazuranić?

- Upravo sam završio scenarij po toj sjajnoj priči i poslao sam ga na natječaj Ministarstva kulture za 2005. To bi trebao biti film za odrasle, iako je knjiga kada je prije 90 godina napisana bila namijenjena prije svega djeci. Mislim da je tema i danas vrlo suvremena i kontroverzna, osobito kad se uzme u obzir povijesni i politički kontekst. Tu je knjigu htio ekranizirati i Branko Bauer, kojem se divim, jer je imao snažnu umjetničku individualnost, ali na kraju nije uspio.

teljski biznis?

- To je jednostavno: moja supruga Maydi je direktorica poduzeća, bavi se financijama i izvršni je producent filma "Družba Isusova". Ja sam razbarušeniji i bavim se umjetnošću, a ona mi pruža balans i stegu. Ona zna poduprijeti moje vizije koje na prvi pogled ne djeluju jako perspektivno. U film sam uključio i mladu sedmogodišnju kćer Mašu, ali nisam je angažirao preko veze. U Sarajevu je dobila dobre kritike za glumu. Na žalost, oduševila se glumom i već sada ima psihologiju i taštinu glumice.

Hrvatska kinematografija može postati vodeća u svojoj regiji

NACIONAL: Namjeravate li napraviti film po suvremenoj priči iz današnjice?

- Literatura nije moje trajno opredjeljenje, evo, moj treći igrani film neće biti temeljen na književnom predlošku nego na pričama iz moje obitelji. Mi zaboravljamo da se većina svjetskih filmova radi po literaturi. Takav je pristup teži jer literatura obvezuje, osobito ako su imena autora zvučna. Tada je svaki čitatelj, koji ima u glavi svoje literarne doživljaje, skloniji kritici i često dolazi do razočaranja pa i šoka jer ne dopuštaju percepciju tuđe vizije. Ja sam spreman na taj šok.

NACIONAL: Slažete li se s ocjenom da je hrvatski film izašao iz krize?

- Mislim da se hrvatska kinematografija odjednom nametnula regiji - pronašli smo zanimljive teme, a javili su se mladi ljudi koji ih znaju realizirati. Srpska je kinematografija tijekom rata imala tematski i filmski rast, ali danas su pomalo izgubljeni. Bosanski je film također iznimno jak. Ako Hrvatska nastavi ovim tempom raditi filmove, sigurno može računati na vodeću ulogu u regiji.

NACIONAL: Što bi trebalo poduzeti za oporavak hrvatske kinematografije?

- Ivo Škrabalo je zapisao da su hrvatski film i država uvijek u simbiozi: što je bilo manje države, bilo je više filma, a što je bilo više države, bilo je manje filma.

NACIONAL: Ima li smisla raditi filmove koje publika ne želi gledati?

- Ove godine nije se mogla nabaviti ulaznica ni za jedan regionalni film - srpski, albanski ili hrvatski. Novinarska projekcija "Družbe Isusove", koja je bila u nezahvalnom ranojutarnjem terminu, bila je popunjena 80 posto, a za večernju premijeru niste mogli naći ulaznicu. Kada prođismo s kvalitetnim filmovima, publika će se vratiti u kina. Publika nije glupa i ne treba je podcjenjivati. **NCL**

POHVALE KRITIKE U ŠANGAJU

S MILANOM PLEŠTINOM i Leonom Paraminski u Šangaju

Među 5 najboljih

"Filmski su nas kritičari uvrstili među pet najboljih filmova dodjelivši nama i japanskom filmu 'Heaven's Bookstore', koji također nije nagrađen, pet zvjezdica. Nagradeni filmovi dobili su po dvije ili tri zvjezdice", kaže Petranović.

S PREDSJEDNIKOM STIPOM MESIĆEM prije odlaska u Kinu

